

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

De sensu literali parabolarum. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Abulen.

transfertur, ac proinde in prima non manet. Quo fit, ut secundam rem illam proxime etiam translatione significet. Exemplo Abulenſis, *Oculi Domini super iustos*, &c. id explicare possumus: ibi enim Scriptura per nomen *Oculi*, non denotat primo instrumentum corporeum videndi, & per tale instrumentum intellectum, cum dicat, *Oculi Domini*, & in Deo non sit tale instrumentum: significat ergo proxime intellectum Dei quem per translationem, oculum appellat, quod instar corporei instrumenti à nobis concipiatur. Quamvis ergo in eadem voce sit secundaria veluti impositio, quæ est translatio; nunquam tamen est remota significatio vnius rei per aliam.

Castro.

Neque vero contra hanc doctrinam est id, quod dicit Alphonsus de Castro, videlicet, sensum literalem multis modis haberi, aliquando ex nuda vocum significatione: intelligit autem, cum proprie usurpantur; aliquando non à vocibus ipsis, sed à rebus per voces significatis: id quod de metaphorica significatione intelligit: his enim verbis non contendit ille sensum metaphoricum, qui interdum est literalis, vocibus remote, proxime vero rebus significari, sed sensum illum sumptum fuisse ex rerum similitudine, propter quam voces ipsæ ad secundariam significationem translate metaphorice aliquid designant: in quem modum suam sententiam ipse paucis explicavit. Eodem pacto intelligerem S. Thomam in illa solutione 7. quam pro sententia Abulenſis retulimus, siquidem in corpore plane docuit, sensum literalem esse, qui vocibus significatur: mysticum vero contra, rebus ipsis denotari, quod idem est, atque vocibus significari remote.

10.

Secunda pars definitionis, quæ debet explicari, est, *Sub communi, & visitata, aut metaphorica significatione*: quæ sane posita est, ad excludendum sensum mysticum: hic enim, cum denotetur vocibus ipsis remote, proxime vero rebus, interdum non potest significari verbis in communi, & visitata, neque in metaphorica significatione acceptis: sicut cum dixit Scriptura, Ionam fuisse in ventre Cæti tribus diebus, visitata vocum significatione exprimitur historia Ionæ: Christus autem in sepulchro non denotatur visitata significatione, nec metaphorica vocum, sed proxime rebus ipsis, nempe historia illa Ionæ; vocibus autem remote, quatenus visitata sua significatione historiam Ionæ significant: Dixi *interdum*, quia nonnunquam etiam mysticus sensus referri potest ad voces in communi significatione, quando videlicet tam de historia, quam de mysterio proxime in visitata significatione enunciari possunt. Quale est illud *Osee 12. Ex Aegypto vocavi filium meum*, quod tam de populo Israel, quam de Christo in communi vocum significatione dici potest: uterque enim dicitur filius, & ex Aegypto vocatus. Si tamen coniungatur ijs, quæ antecedunt, & sequuntur, proxime solum significat populum Israel, ad quem tantum ibi verba referuntur: Christum vero remote medijs rebus, scilicet medio populo Israel, ut superius explicatum est.

11.
Sensus mysticus inter alia ad voces in communi significatione non referri potest.
Osee 12.

Ultima particula definitionis est, *Quem auctor Scriptura significare voluit*, hoc enim necessarium est, ut aliquis sit sensus literalis, tametsi non sufficiat, ut falso putavit Abulenſis: nam ut sequenti

Abulenſis.

disput. monstrabimus, mysticus sensus, qui literalis dici non debet, ex intentione Spiritus sancti simul cum literali sub eodem loco continetur; id ergo non sufficit, ut aliquis sit sensus literalis; requiritur tamen, ut necessarium: nam cum contingat eadem voce aut oratione, varia proxime significari posse, ut in ijs, quæ proprie, & metaphorice solent usurpari, necessario dicendum est sensum literalem vocis, aut orationis esse, quem auctor proprie, aut metaphorice exprimere voluit: cumque auctor præcipuus Scripturæ sacræ sit Spiritus sanctus, ut sensus literalis sit, necesse est, ut ex intentione ipsius exprimat. An vero Scriptor ipse noverit omnem sensum literalem, & ex intentione ipsius pendeat, disput. 17. dicemus. Quamvis ergo prædicta particula non sufficiat, cum alijs tamen optimam complet definitionem.

CAP. IV.

De sensu literalis parabolarum.

DE sensu vero literalis parabolarum, utrum sit ille, qui adducitur in similitudinem, & exemplum, an ille, ad quem parabola ipsa applicatur, sub dubio relinquere videtur Alphonsus de Castro loco allegato, inquit enim, *Ceterum de sensu parabolarum, qui cum intra literalem circumspicere voluerit, non abs re faciet: si autem nollet, non obolo.* Ceterum cum ex particula definitionis paulo ante explicata sensum literalem esse constet, qui primum vocibus ipsis significatur, facile colligitur sensum parabolarum eum esse, qui in exemplum adducitur. Sed primo observandum est in parabolis duas esse partes alteram rei, quæ affertur in similitudinem: alteram vero, quæ applicat ipsam: prior est quasi historia; posterior est quasi explicatio sensus mystici, & reconditi. Prior igitur habet rem illam sensibilem, & rudem, quæ est quasi historia, pro sensu literalis: secunda vero pro sensu literalis habet mysterium, & rem spirituales, ad quam applicatur parabola. v. g. cum dicitur Matth. 13. *Simile est regnum celorum fermento, quod acceptum mulier, &c.* literalis sensu vere significatur factum mulieris, quæ ex fermento, & farina massam præparat, ut fiat panis, & hæc est res quæ in exemplum adducitur in priori parte parabolæ: at posteriori parte, in qua continetur applicatio illius, literalis sensu denotatur verbum Evangelij, & efficacia illius; qui sensus potest mysticus dici si ad priorem partem referatur, eo quod in re sensibili reconditus sit; sed relatus ad posteriorem partem parabolæ reuera est literalis.

Secundo notandum est, aliquando in Scriptura fieri applicationem parabolarum, aliquando eas expresse non applicari; tunc autem subintelligitur posterior pars, ad quam applicari deberet parabola, & illa habet suum sensum literalem, ut proxime explicatum est; hoc modo Christus aliquando ad turbas loquebatur, & in genere solum parabolam applicabat, sicut Luc. 7. dixit; *Simile est regnum celorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo, &c.* applicationem vero distinctam parabolæ discipulis tantum exposuit. Est etiam quædam alia, & satis longa parabola in Scriptura, quam usurpavit Salomon in Canticis Canticorum ubi introducit Sponsam, & Sponsam sub personis pastorum, & verba amoris dulcissima inter

Sensus literalis necessarius debet esse: in omni ab auctore scripturæ.

12.

Castro.

Sensus parabolarum est ille, qui in exemplum adducitur.

13.

Applicatio parabolarum mysticus, & literalis sensus dici potest.

Lucæ 7.

Quis sit sensus Canticorum literalis.

COS,

eos, ut sub ea parabola, & exemplo sensibili ostendat spiritualis amoris suauitatem inter Deum & animam, Christum & Ecclesiam: est ergo ibi duplex sensus, alter rei, quæ adducitur in parabolam & hic est materialis, nempe res quasi gesta inter pastores, non quod reuera ita acciderit, sed quia adducitur in parabolam, ut sub illis personis id, quod spirituale est significetur: ut cum dicit Sponsus ad sponsum c. i. *Dic mihi ubi pascas, & cubes in meridie*: & Sponsus respondet, *Si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigium gregum tuorum, &c.* Quibus sponsa interrogat de tugurio, ubi in meridie sponsum à solis ardore regebat: & respondet ille: *Si ignoras te, &c.* id est, Si nescis, sine abire greges tuos, & hædos, ipsi enim sponte gradiuntur in eam partem, in qua me inuenies. Posterioris autem partis subintellectæ, in qua applicanda erat parabola, sensus literalis quem proprie voluit Spiritus sanctus exprimere, est, qui ad spirituales amorem, & charitatem refertur, ut interpretes varie in illum locum explicent.

14. Tercio observa id, quod notauit Alphonsus de Castro ex Aug. nempe non esse ita historiam parabolæ accipiendam, quod se ipsa, ut narratur, acciderit, sed quia saltem eo modo potuerit euenire. Tale est illud Matth. 20. *Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, qui primo mane exiit conducere operarios in vineam, &c.* Quod enim adducitur in similitudinem, non opus est reuera gestu esse: interdum etiam affertur in parabolam id, quod reuera euenit, vel in naturalibus, quale est illud,

Luc. 13. *Simile est regnum cælorum grano sinapis, vel etiam inter homines, sicut parabola illa de fermento.* Hi autem duo modi parabolarum frequentiores sunt in Scriptura. Denique nonnunquam deseruit parabola res alia quæ impossibilis, & fabulosa, sicut ludicum 9. dicitur, *luerunt ligna, ut vincerent sibi regem, &c.* Hoc tamen rarius accidit. Quocunque tamen modo afferatur parabola, sensus illius quo ad priorem partem semper verus est, licet re ipsa id, quod narratur, non euenit: imo neque euenire potuerit. Quia id, quod in parabolam proponitur, non recitatur semper tanquam id, quod reuera acciderit, sed quasi euenire potuerit, vel saltem supponitur ac si esset possibile, cum reuera impossibile sit: ut instat illius facti in rebus etiam inanibus, aliquid morale inter homines melius exprimitur: in quo nullum mendacium est, sicut neque in eo, quod quis afferat fabulam, ut ex ea moralem sensum eliciat.

15. Indit. 9. *Paulus quomodo inuoluitur in parabola.*

16. Lyrani. *Impugnatio sententiarum Lyrani.*

CAP. V.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

EX præcedenti doctrina colligere licet. Primum, falsam esse sententiam Lyrani, quam 1. c. retulimus, cum asserit, sensum literalem proprie esse, quem voces exprimunt, ac proinde Scripturam carere aliquando tali sensu, quod asserit propter metaphoras. Fallitur autem, quoniam ubique est parabola, sensus literalis est ille, quem in posteriori impositione, & translatione verba significant, hunc autem proxime vocibus designari, ac proinde mysticum non esse, ut putauit Lyrani, nec rebus ipsis deponari, sed vocibus, c. probatum est. Magis autem absurdum est Scripturam aliquando carere sensu literalis, id quod præter rationem allatam sic ostenditur. Quoniam

Vasquez in 1. part. Tom. 1.

Scriptura semper aliquid significat, aut proprie, aut metaphorice: proprium autem sensum, literalem esse nemo dubitat: de metaphorico autem probatur hac ratione. Nam sensus spiritualis, & mysticus ita appellatur, aut quia lateat quasi mysterium, aut sicut spiritus in corpore non appareat: atqui metaphoricus sensus non etiam latet: sed vulgo etiam notissimus est, & ex antecedentibus, & sequentibus iuxta subiectam materiam facile intelligitur ab omnibus in ea lingua peritis. Est enim metaphora translatio quadam, & quasi posterior nominis impositio, vel extensio: at sensus mysticus, cum contineatur sub rebus, quæ communiter non significant, nisi prout Scriptor arbitrio suo illas usurpat, non est omnibus notus, sicut metaphoricus, sed quasi mysterium, & spiritus latet in rebus: sensus igitur metaphoricus mysticus non est, sed literalis, quo saltem Scriptura nunquam caret.

Ad Patrum vero testimonia pro sententia Lyrani allegata, respondeo, eos nonnunquam appellare sensum spirituales illi, qui sub metaphora continentur, quod sit quodammodo sicut spiritus in corpore, sub priori vocum significatione conclusus; vocant etiam allegoricum, ut disputatione sequenti c. 3. dicemus. Tunc vero corticem literæ dicunt esse ipsas voces in prima sua significatione, à qua transferuntur: sic autem nonnunquam deficit historia, ut dicebat Origenes, proprie tamen, & presse sensum metaphoricum esse literalem, & huiusmodi sensum saltem nunquam in Scriptura deesse satis probatum est.

Deinde ex dictis non minus colligitur deceptum fuisse Abulensem, cum absque ratione putauit, sensum metaphoricum significari remote vocibus proxime vero rebus: ut enim paulo ante monstrauius, vox usurpata metaphoricè non denotat rem illam, quam priori impositione, & proprie significabat; sed ita transfertur ad aliam rem significandam, ut eam solum exprimat: proxime ergo, & non remote illam significabit: ut cum dico, ridere pratum, non significo risum hominis, & per illum virorem prati, sed proxime ipsum virorem, quem risum appello. Peius autem errauit Abulensis, cum dixit, sensum mysticum quemcumque in Scriptura contineri, ex sola hominum voluntate illa vrentium, non ex intentione Spiritus sancti: id quod fusius sequenti disputatione confutabitur.

CAP. VI.

Regula ad eruendum sensum literalem.

AD inuestigandum autem vetum sensum literalem alicuius loci, in primis præ oculis habendum est id, quod admonet Concilium Trid. sess. 4. decreto de vñu sacrorum librorum, quantæ nimirum sit auctoritatis communis Patrum consensus: nulli enim licet in rebus fidei, & morum ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentium contra vñanimum consensum Patrum sacram Scripturam interpretari.

Secundo maxime conducit linguarum peritia, quæ ea moderatione seruire debet, ut Vulgatam nostram editionem pro viribus defendat. Phrasibus etiam consueta ipsiusmet Scripturæ bene intellecta viam aperit ad intelligentiam ipsius. Itaque collatione facta, & lectione assidua Scripturæ fit, ut ipsa se explicet.

F. 3. Ter.

Metaphoræ quid.

Patres pro opposita sententia allati explicantur.

Origenes.

Abulensis decepto.

77.

Conc. Trid. Non licet contra consensum Patrum Sacram Scripturam interpretari.

Linguarum peritia vñu.